

علی(ع) و ارادل و اوباش!!

حتما از این عنوان تعجب می‌کنید؛ علی(ع) را با ارادل و اوباش چه کار؟!... شایستگان را با عناوین شریف مثل: "علی و عدالت"، "علی و آزادی" و از این قبیل باید شناخت! حق دارید، اما هر حکومتی کم و بیش با این قبیل آدم‌ها هم سر و کار دارد و علی(ع) نیز پنجسالی در مدت خلافتش مواجه با سلطه یافتن این طبقه بود.

پدیده غوغاسالاری و قدرت یافتن اشرار و اوباش، ویژه جوامعی است که به دلیل انقلاب یا نابسامانی‌های اجتماعی و یا سوء مدیریت حاکمان، قدرت قضائی اعتبار و استقلال خود را از دست داده و قانون به عنوان حربه‌ای علیه مخالفین، در خدمت فرصت طلبان سلطه‌گر قرار می‌گیرد. اتفاقاً دوران خلافت امام علی(ع) نیز دقیقاً پس از شورش لجام گسیخته ناراضیان، قتل خلیفه سوم و قدرت یافتن توده‌های خشمگین انقلابی بوده است و این تجربه تاریخی می‌تواند برای مسلمانان امروز بسی درس‌آموز باشد.

تحولات سیاسی اخیر در کشورهای عربی بار دیگر این پدیده پنهان را آشکار کرد؛ از شرارت شترسواران بادیه نشین در حمله به مبارزان میدان آزادی در قاهره گرفته تا تجهیز و تهاجم لباس شخصی‌ها در سوریه، و تکامل یافته تراز آن! در کشور خودمان، در مقابله با معترضان به انتخابات و حتی به خانواده‌ها و خانم‌ها تا سرقت شهیدان و اخیراً فحاشی به دختر آقای رفسنجانی در مکانی مذهبی و توهین‌های زشت سردسته مداحان حکومتی به رحیم مشائی! که تماماً نشان می‌دهد شتر شنائت و بی‌شرمی در خانه شتربانان هم می‌خواهد!

نردبان قدرت به نوبت است و هیچ تضمینی وجود ندارد آنکه با تنه زدن به دیگران بالا رفته همانجا با خیال راحت ستاره‌ها را رصد کند! تصور می‌شد سرکوبگران با قلع و قمع جنبش سبز به ثبات و آرامش دلخواه رسیده باشند، ولی دعوی دزدان سرگردنه و رقابت و جنگ درونی‌شان شدیدتر است. شاهدش رسانه "دولت یار" پایگاه خبری-تحلیلی حامیان دولت است که از حرکت احتمالی "لات‌ها و شعبان بی‌مخ‌های" جناح سنت‌گرایان و طرفداران روحانیت به سمت مراکز قدرت دولت (دفتر ریاست جمهوری در خیابان پاستور) ابراز نگرانی کرده و هشدار می‌دهد! (شماره ۳۰ فروردین)

در کشورهایی که قانون حاکم است، دولت از نیروی پلیس بهره می‌گیرد و پلیس نیز به وظیفه قانونی خود برای حفظ نظم عمل می‌کند. اما دیکتاتورهایی که با فریب و ریاکاری به ریاست رسیده‌اند، مزدوران لباس شخصی را به عنوان ملت‌غیور و مردم‌عادی کوچ و بازار به جان معترضان می‌اندازند تا با دشنام و فریاد و فضاحت، آنها را ساکت و خانه نشین کنند.

نسل قبل که تجربه کودتای ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ را پشت سر گذاشته است، خاطره کامیون‌هایی را که "فله وار" ارادل و اوباش چماق‌دار را از جنوب شهر به وعده اسکناس‌های پنج تومنی (ساندیس آن دوران) تجهیز کرده بود، به خاطر دارند و نقش شعبان بی‌مخ‌ها را در میدان‌داری این تظاهرات و چاقو زدن به شهید فاطمی، وزیر خارجه دکتر مصدق را از یاد نبرده‌اند، اما چه کسی باور می‌کرد چنان اتفاقاتی که بعضاً در مقاطع خاص برای آن رژیم رخ می‌داد، پس از انقلاب تبدیل به قاعده جاری و ساری و رویه روزانه گردد.

از آنجائی که دستاویز متولیان ما پیروی از ولایت امام علی(ع) و ادعای مبلغانشان ذکر "یاعلی" گفتن رهبری هنگام تولد است، به نظر رسید نگاهی به مناسبات آن الگوی عدالت با چنین عناصری در دوران حکومتش مقایسه درس‌آموزی برای اهل عبرت باشد. به خصوص در روزگاری که سوار شدن بر موج احساسات عوام و تحریک توده‌های ناآگاه و متعصب سکه روز است، هشدار دادن متولیان. مدعی ولایت، به مخالفت آن امام با مدافعین غوغاسالارش، که با شورش و انقلاب و دور زدن نظام قانونی شورا و بیعت، اظهار وفاداری به ولایتش می‌کردند بسی ضروری است!

اشارات زیر استفاده از چنان تجربیاتی است:

يك بار امام علی(ع) در مواجهه با چنین ارادل و اوباش بی‌کاره‌ای که معمولاً معرکه‌گیر یا تماشای هر شرارتی هستند، فرمود: "خوش مباد چهره‌هایی که دیده نمی‌شوند مگر در صحنه‌های زشت (لامرحباً لوجوه لاتری الا کل سواه- حکمت ۲۰۰)

غوغا سالاران معاصر خلافت امام علی(ع)، البته شهادت طلب! بودند و با مشت‌های گره کرده و شمشیرهای برافراشته خود در تظاهرات مقابل خانه یا مرکز خلافت امام، خواستار برخورد با مخالفان (بخوانید سرکوب و اعدام فتنه‌گران) می‌شدند! اما آن پیشوای حکیم چنین پاسخشان می‌داد:

"سرجایتان بنشینید و در این ابتلائات شکبیا باشید. (بی جهت) دستها و شمشیرهایتان را در نظریات (شعارهای) زبانی‌تان حرکت ندهید! در چیزی که خدا شتابی برای شما نخواست عجله نکنید. (به جای شهادت طلبی، بدانید) هر يك از شما که بر شناخت حق خدا

و رسولش باشد، اگر در بستر هم بمیرد، شهید مرده و اجرش با خداست و ثواب نیت صالح خود را به جای شمشیر زدن می‌گیرد. بدانید هر کاری را زمانی و سرآمدی است. (۱)

شعار دهندگان بی‌شعور، گویا به تظاهرات بیرونی و "زنده باد، مرده باد" گفتن برای رهبران موافق و مخالف و فرافکنی معضلات جامعه به عوامل بیگانه خو گرفته بودند که این چنین پندشان می‌دهد:

"در خانه‌های خود آرام بگیرید و به اصلاح روابط بین خودتان پردازید. راه بازگشت (توبه) همواره گشوده است. هیچ ستایش‌کننده‌ای جز پروردگارش را نستاید (بُت سازی نکنید) و هیچ ملامت‌کننده‌ای جز خود را ملامت نکند (برای دیگران مرگ خواهی نکنید). (۲)

از ویژگی‌های طبقات بی‌فرهنگ و رشد نیافته جامعه، به اصطلاح گروه‌های لومپن و لات و لابلایی، لجام گیسختگی و مهارناپذیری آنها در چارچوب مقررات و موازین حقوقی است که هم امنیت را از مردم سلب می‌کنند و هم دولت را در کنترل امور عاجز می‌سازند. البته حکومت‌های غیر مردمی با اجیر کردن اوباش در مسیر اهداف استبدادی خود، آنها را ابزار و آلت تحمیق شده‌ای برای سرکوب مخالفین می‌کنند، اما حکومت‌های مردمی و قانونی همواره گرفتار خودسری‌های این طبقه و قدرت تخریبی‌شان هستند.

شورش و انقلابی که منجر به کشتن عثمان گشت، سونامی و سیلش به سرای خلافت جدید امام علی رسیده بود. خیراندیشان جامعه برای مهار این سیل، بی‌تابانه از او می‌خواستند با دستگیری و قصاص قاتلان خلیفه، قانون شرع را حاکم سازد، اما علی(ع) که به اژدهای انقلاب و فعال شدن قدرت تخریبی آن و ناتوانی دولت در مهارش آگاه بود، به آرامش و صبر و انکاء به عامل زمان دعوتشان می‌کرد:

"ای برادران، من از آنچه شما می‌دانید بی‌خبر نیستم. اما در برابر شورش‌هایی که در نهایت قدرت تعرضی هستند، چه نیروئی برای من وجود دارد؟ آنها بر ما مسلط اند، نه ما بر آنها! اینان جماعتی هستند که برده‌های خودتان همراهشان انقلاب کرده‌اند و بادیه نشینان (توده‌های بی‌فرهنگ) هم به آنها پیوسته‌اند. آنها در بین خودتان (متن جامعه) حضور دارند و هر آزاری بخواهند به شما می‌رسانند. آیا در جایگاه کوچکترین قدرتی بر انجام آنچه می‌خواهید هستید؟ اوضاع مشابه دوران جاهلیت (بی قانونی و آشفتگی) شده و این گروه پشتوانه دارند. تازه؛ اگر این درخواستان را عملی کنم، مردم سه دسته خواهند شد؛ بعضی نظر شما را دارند و بعضی نظر دیگری و بعضی نیز نه این و نه آن نظر را دارند! بنابراین شکیبائی کنید تا مردم آرام گیرند و دل‌ها (احساسات) فروکش کند و حقوق از دست رفته به راحتی قابل وصول گردد. منتظر تصمیم من باشید (سر خود کاری نکنید) که در غیر اینصورت موجب تزلزل و تضعیف می‌گردید. من تا جایی که مدارا ممکن باشد مدارا خواهم کرد، ولی اگر ناچار شوم، آخرین راه حل (به اصطلاح) داغ کردن است!" (۳)

فراز فوق انتظاراتی را که مردم از دولت برگزیده خود در شرایطی انقلابی و شورش‌ی دارند تحلیل می‌کند، فرازهای دیگری نیز وجود دارد که با ریشه یابی عمیق، قدرت یافتن و به حکومت رسیدن "اشرار" را محصول طبیعی بی‌تفاوتی و کنار کشیدن مردم از مراقبت نسبت به عملکرد حاکمان و انتقاد و اعتراض به انحرافات آنها شمرده است. از جمله:

هرگز امر به معروف و نهی از منکر (انتقاد و اعتراض به حاکمان ظالم) را ترک نکنید که در اینصورت "اشرارتان" بر شما حاکم خواهند شد. آنگاه (برای دفع شرشان) دعا خواهید کرد و البته اجابت نخواهد شد (اصلاح امور با عمل است نه دعا). (۴)

عبدالعلی بازرگان اول اردیبهشت ۱۳۹۰ - ۲۱ آوریل ۲۰۱۱

(۱)- خطبه ۲۲۰ بند ۱۷ یا (۲۳۲ در برخی نسخ).... الزموا الأرض و اصبروا على البلاء و لا تحركوا بأيديكم و سيوفكم هوى السنيتم و لا تستعجلوا بما لم يجعله الله لكم فإنه من مات منكم على فراشه و هو على معرفة حق ربه (عز و جل) و حق رسوله و اهل بيته مات شهيدا و وقع اجره على الله و استوجب ثواب ما نوى من صالح عمله و قامت اللبنة مقام اصلاحه لسيفه فإن لكل شيء مدة و اجلا

(۲)- خطبه ۱۶ بند ۹ - ... فاستتروا في بيوتكم و اصلحوا ذات بينكم و التوبة من ورائكم و لا يحمد حامد إلا ربه و لا يلم لائم إلا نفسه

(۳)- (خطبه ۱۶۸/۱۶۷).... يا اخوتاه ائني لسنت اجهل ما تعلمون و لكن كيف لي بقوة و القوم المجلبون على حد شوكتهم يملكوننا و لا نملكهم و ها هم هؤلاء قد تارت معهم عبدانكم و التفت اليهم اغرابكم و هم خلالكم ينومونكم ما شاءوا و هل ترون موضعا لفرقة على شيء تريدونه و ان هذا الامر امر جاهلية و ان لهؤلاء القوم مائة ان الناس من هذا الامر اذا حرك على امور فرقة ترى ما ترون و فرقة لا ترى هذا و لا هذا فاصبروا حتى يهدا الناس و تقع القلوب مواقيعها و تؤخذ الحقوق مسمنة فاهدوا على و انظروا ما ذا ياتيكم به امري و لا تفعلوا فعلة تضضع قوة و تسقط منه و ثورت و هنا و ذله و سأمسك الامر ما استمسك و اذا لم اجد بدا فاحر الدواء الكي

(۴)- نامه شماره ۴۷ نهج البلاغه -... لا تتركوا الامر بالمعروف و النهي عن المنكر فيولى عليكم اشراركم ثم تدعون فلا يستجاب لكم